

Motion till riksdagen 2019/20:1105

av Emma Hult (MP)

Hinder för framkomlighet

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om hinder för framkomlighet och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behov av tillsyn i kommunerna och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ökad kunskap i kommunerna och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om förslag om sanktionsavgift och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Allt som oftast kan man se affärsidkare flytta ut saker utanför affären/restaurangen till gatan. Ofta är det så kallade gatupratare, skyltar som ska informera eller locka kunder. För en del kan det kännas praktiskt eller informativt, för andra som en ren plåga. För den som är blind och är i behov av att kunna gå så tryggt som möjligt utan hinder i vägen är det t ex mycket besvärligt. På senaste tiden har även problem med slängda elsparkcyklar tillkommit. Det är svårt även för andra personer som är i behov av viss yta för att kunna ta sig fram, såsom personer med permobil.

Helt oreglerat är inte området, men klart är att förbättringar behövs.

I ordningslagen sägs i 3 kap. 1 § att det krävs tillstånd från Polismyndigheten för att använda offentlig plats inom detaljplanelagt område på ett sätt som inte stämmer överens med det ändamål som platsen har upplåtits för eller som inte är allmänt vedertaget. Det omfattar t ex skyltar, marschaller och andra hinder som påverkar framkomligheten på en trottoar utanför en butik eller ett hotell. Men tillstånd behövs dock inte ”om platsen tas i anspråk endast tillfälligt och i obetydlig omfattning och utan att inkräkta på någon annans tillstånd”.

Utöver det får kommuner införa ytterligare lokala ordningsföreskrifter om vad som gäller närmare. Det kan vara mycket tydligt i form av tillåten storlek på skyltar, och hur de får placeras. Oftast finns bra information om det på respektive kommuns hemsida.

Men detta fungerar alltså väldigt dåligt i praktiken. Ibland sätts den aktuella gatuprataren, marschallen eller annat ut på ett sånt sätt som inte stämmer med tillståndet. I vilken omfattning näringsidkare gör det helt utan tillstånd är svårt att veta.

Någon statistik på hur ofta denna typ av förseelser sker finns inte eftersom olika typer av brott mot ordningslagen inte kan särskiljas ur brottsstatistiken – det går inte att se vad som handlar om just hinder i gatumiljön.

Mer tillsyn behövs

Näringsidkare får efter att ha sökt tillstånd sätta upp gatupratare etc., men därefter följs det sällan upp av kommunen. Som regel är det bara när en person gjort en anmälan som man gör en sådan tillsyn och dessvärre finns beskrivningar från handikapprörelsen om exempel på anmälningar som blivit liggande i flera år innan tillsyn gjorts. Det är förhoppningsvis mycket ovanligt, men klart är att en tillsyn skulle behöva ske ganska omedelbart om en anmälan inkommer – medan hindret fortfarande är aktuellt. Men även annan förebyggande tillsyn behövs.

I plan- och bygglagen finns regler om enkelt avhjälpna hinder, dels en paragraf som handlar om lokaler, dels en paragraf som handlar om hinder på allmän plats. 8 kap. 12 § PBL: ”Ett hinder mot tillgänglighet eller användbarhet på en allmän plats ska alltid avhjälpas, om hindret med hänsyn till de praktiska och ekonomiska förutsättningarna är enkelt att avhjälpa.”

Boverket gjorde nyligen en utredning om enkelt avhjälpna hinder: ”Analys av reglerna om enkelt avhjälpna hinder” och man lyfter behovet av tillsyn och tillsynsplan för kommunerna. Detta bör kunna inbegripa även den typ av hinder som jag lyfter i denna motion – som ju kan sägas ha blivit ett ”skapat” enkelt avhjälpna hinder.

Det ska inte behöva ligga på de som plötsligt upptäcker ett hinder i vägen att anmäla, utan kommunen bör kunna ha ett fungerande sätt att ha tillsyn över detta. Det behöver vara lika självklart som att kontinuerligt ha tillsyn av restaurangers hantering av varor i köket t ex.

Särskilt svårt för synskadade

För ett antal år sedan hade Synskadades Riksförbund, SRF, kampanjen ”Gata för alla”. Och det handlade om allt det som gör att hinder plötsligt kan komma i vägen. De skulle vilja att gångbanor ska vara fredade platser där man, precis som i bilfältet, inte ska kunna ställa andra saker. De har även funderingar på att lokala ordningsstadgan när det gäller hinderfrågorna skulle kunna skötas av andra än polisen. Det är osannolikt att polisen hinner med att ta tag i dessa frågor. En annan variant vore att motsvarande parkeringsvakter skulle kunna ha denna uppgift och kunna ge böter. Många synskadade skadas när de går in i saker av olika slag.

Brist på kunskap

Förståelsen hos kommunerna för vikten av att enkelt avhjälpna hinder verkligen blir avhjälpna skulle behöva öka. Den som i grunden förstår vad det handlar om – att bristande tillgänglighet är en diskrimineringsgrund och vilken betydelse det har för att människor med olika funktionsvariationer ska kunna röra sig fritt i samhället – den kommer med all sannolikhet göra bättre prioriteringar. På kommunnivå ökar sannolikheten för ett systematiskt arbetssätt på detta område.

Jag ser gärna att Boverket eller Myndigheten för delaktighet får i uppdrag att öka kunskapen om detta i kommunerna. Behovet av ökad kunskap är också något som Boverket lyfter i sin rapport nämnd ovan.

Se över tydligare konsekvenser

Att inte i tillräcklig grad bry sig om tillgänglighetsfrågorna skulle behöva få tydligare konsekvenser. Till exempel se över möjligheten att inte ge serveringstillstånd till en restaurang som inte håller sig till reglerna för uteservering eller annat.

Boverket har även lyft fram idén om att införa en sanktionsavgift för fastighetsägare eller verksamhetsutövare som inte åtgärdar enkelt avhjälpna hinder, och att denna sanktionsavgift skulle kunna gå till kommunen, och att avgiften därmed kan användas för att finansiera ytterligare tillsyn. Det sammanfaller med tankarna som Synskadades Riksförbund framför. Jag tycker det är ett intressant förslag att överväga.

Emma Hult (MP)